

LBRIS

We know
books

MĂRGĂRITA MILLER-VERGHY

CEALALTĂ
LUMINĂ

Ediție îngrijită de Maria Anghel

Editura CARTHEMIA

București, 2026

- Draga mea, draguța mea, la revedere... În curând. Te iubesc, o știi bine... Au fost ceasuri încântătoare!... Adrian, uită-te cât e de palidă!... Ia-ți rămas-bun. Sărut-o...

Ariana îl apucă pe Adrian de reverul hainei, îl aplecă spre ea și-l sărută liniștit, fără o lacrimă, fără un cuvânt. Adrian o sărută frățește, pe frunte și pe păr, apoi se întoarse să ia valiza din mâna Anne-Marie.

Se sfârșise... Plecau... Dame Brioux făcea loc unui imens buchet de trandafiri, între amândoi călătorii. Claxonul răsună... automobilul dispăru... Anne-Marie o luă de mijloc pe Ariana și se îndreptă cu ea spre casă. După câteva clipe, vorbi:

- O plecare ca asta... mare gol lasă în inimă și în casă. Din fericire, astăzi e sâmbătă și acuși ne pomenim cu Marinette, ceea ce te va opri să fii prea tristă.

- Tristă? repetă Ariana îndreptându-și spre ea fața scâldată în seninătate, tristă? Nu sunt și n-am să mai fiu niciodată, am făgăduit.

Cum ar fi putut simți mâhnirea, când purta în ea, lucind ca un inel pe deget, taina învoirii celei noi cu Adrian și încredințarea întoarcerii lui? Zilele de acum înainte, pline de tremurul nădejzii și așteptării, n-aveau să-i mai pară deșarte. Flacăra de bucurie cuprinsă de apropierea iubitului nu se stinsese odată cu plecarea lui, căldura ei rămânea vie în inima Arianei, așa cum stăruie lumina pe ogoare când soarele în zăre de mult a scăpat.

București

Octombrie 1942 - februarie 1943

FINE

Cuprins

PRIMA PARTE. TENEBRAE	5
Capitolul I. Cânta o mierlă	5
Capitolul II. La Mélisande	7
Capitolul III. A doua zi	8
Capitolul IV. Nantes, orașul cenușiu	12
Capitolul V. Primele ceasuri	13
Capitolul VI. Durere.....	18
Capitolul VII. Doctorul Sourdille.....	21
Capitolul VIII. Cărți poștale.....	24
Capitolul IX. Singurătate	26
Capitolul X. Lăcrămioare.....	30
Capitolul XI. Interimat.....	33
Capitolul XII. Marinette	35
Capitolul XIII. Vedenii.....	40
Capitolul XIV. Duhovnicul.....	46
Capitolul XV. Sora Marie de la Croix	49
Capitolul XVI. Noapte de groază	53
Capitolul XVII. Începuturi.....	57
Capitolul XVIII. Serbare națională	59
Capitolul XIX. Fericire.....	63
Capitolul XX. Răbdare	67
Capitolul XXI. Deznădejde	71
Capitolul XXII. Mângâiere	74
Capitolul XXIII. Din Evanghelia Sfântului Ioan.....	78
Capitolul XXIV. În grădină	82
Capitolul XXV. Nădejde	87
Capitolul XXVI. Intermezzo.....	90

Capitolul XXVII. Pe malul mării.....	95	Capitolul VII. O scrisoare	204
Capitolul XXVIII. Contele Serge.....	99	Capitolul VIII. Adrian	209
Capitolul XXIX. Întoarcerea.....	106	Capitolul IX. Din Epistola Sfântului Pavel.....	214
PARTEA A DOUA. AVE CRUX.....	111	Capitolul X. O vizită.....	218
Capitolul I. Dezastru.....	111	Capitolul XI. Spovedania	224
Capitolul II. „Un grand silence noir tombe sur ma vie”.....	115	Capitolul XII. Ceasuri senine	227
Capitolul III. Sora St. Maximin	119	Capitolul XIII. Pagina albastră	231
Capitolul IV. Pescuitoare de suflete.....	122	Capitolul XIV. În amurg.....	236
Capitolul V. Calea durerii	126	Capitolul XV. Sub ochii stelelor	240
Capitolul VI. Năluciri.....	129	Capitolul XVI. Seninătate.....	244
Capitolul VII. În umbra morții	132		
Capitolul VIII. Ultime clipe	134		
Capitolul IX. Pregătiri	137		
Capitolul X. Mătăanii de sedef.....	139		
Capitolul XI. Sora Marie-Germaine.....	144		
Capitolul XII. Primarul din Cork	148		
Capitolul XIII. Foamea	153		
Capitolul XIV. Caracatița	156		
Capitolul XV. Insomnie.....	161		
Capitolul XVI. „Pe altă cale”.....	164		
Capitolul XVII. Ultime întrevederi	169		
Capitolul XVIII. Consfătuiri	172		
PARTEA A TREIA. AVE LUX.....	179		
Capitolul I. Pavilionul St.-Joseph.....	179		
Capitolul II. Sub merii înfloriți.....	182		
Capitolul III. „Dame Brioux”	185		
Capitolul IV. Primăvara.....	189		
Capitolul V. Vila Armor	194		
Capitolul VI. Liniște	199		

Toate drepturile prezentei ediții sunt rezervate Editurii CARTHEMIA. Nicio parte din această lucrare nu poate fi reprodusă, stocată sau transmisă sub altă formă fără acordul prealabil scris al editurii. La editarea acestei cărți s-a folosit ediția apărută la Editura O. BLANCHI, în anul 1944. Prezenta ediție a fost revizuită în conformitate cu normele limbii literare actuale.

Redactare și corectură: Maria Anghel
DTP: Nicoleta Radu
Copertă: Tatiana Daniela Popescu

Copyright © Editura CARTHEMIA, 2026

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MILLER-VERGHY, MĂRGĂRITA
Cealaltă lumină / Mărgărita Miller-Verghy ; ed.
îngrij. de Maria Anghel. - București : Carthemia, 2026
ISBN 978-630-6759-17-0

I. Anghel, Maria (ed.)

821.135.1

Editura CARTHEMIA
București, str. Osiris nr. 24, sector 5
Tel.: 0753.103.442
e-mail: info@carthemia.ro
www.carthemia.ro

PRIMA PARTE TENEBRAE

CAPITOLUL I CÂNTA O MIERLĂ

Prin fereastra dată de perete și crăpătura obloanelor abia întredeschise, pătrunse deodată până la Ariana cântecul unei mierle. În camera de atâta vreme întunecată, în noaptea ochilor ascunși sub plăci de mătase neagră, notele picurate ca niște perle fluide răspândeau o neașteptată lumină, pe care Ariana o simțea până în adânc. Pentru prima oară asculta cu luare-aminte o mierlă. Glasul mlădios urca ușor gamele ascendente, în care nu lipsea niciun semiton. Era un cântec ca de fluier, măiestrit, cu prospețime de rouă, plin de atâta vrajă încât se oglindea în el întreg cerul nevăzut și întreaga îmbătare a primăverii. O nespusă bucurie cuprinse deodată inima Arianei; se simți copleșită de recunoștință și în gând rosti: „Ce frumusețe! Ce minunăție!”

Cumplit se îngustase lumea pentru Ariana de când trăia nemișcată în pat zile după zile, fără număr. Din larga lume nu mai primea altă senzație decât a patului în care părea încrustată, abia răsărită, asemenea unui basorelief într-o placă de marmură. Osândită la o totală imobilitate, se asemuia în închipuirea ei cu ducesa Anne de Bretagne, așa cum o văzuse săpată pe mormântul din catedrala pe care o vizitase în prima zi petrecută la Nantes. Chiar în ajunul intrării în semi-moartea existenței ei actuale, Ariana abia sosită la Nantes se oprise lung în fața vestitei capodopere funerare. Multiplă

frumusețe a lumii, vâl strălucitor, pestriț și luminos al privilegiilor naturii, chipuri pline de freamăt și de duioșie ale ființelor scumpe, muzică nemărginit ritmată ca larga tălăzuire a mării, glasuri omenești schimbătoare ca vântul... totul se năruise în noapte și singurătate. Numai patul rămăsese prietenul fiecărei clipe. Era cald și pufos, îmbrățișa în moliciune plăpândul trup, sprijinea slăbiciunea în care se îneca din zi în zi mai adânc bolnava. Când și când împrumuta puțină răcoare reală mâinilor ce rătăceau pe întinsul lui. Rămăsese singura legătură între Ariana și imensul univers.

Mierla își umfla gâtlejul mic plin de repezi melodii în care se dezlănțuia o bucurie înaripată. Ariana se agăța de glasul ivit ca dintr-o viață uitată căutând în el izvor de putere care s-o ridice din rigida ei nemișcare.

– Soră, zise deodată, ce aud acum e o mierlă?

– Desigur, doar e primăvară, în plină lună mai.

– Mai? repetă Ariana cu glas scăzut. Apoi începu să numere pe degete: Noiembrie, decembrie, ianuarie... vasăzică mai bine de șapte luni.

De mult se ștersese pentru ea noțiunea trecerii lunilor și a săptămânilor. Intrase într-un pustiu al întunericului, pe care nu-l despărțea în fâșii răsăritul luminos al zorilor. Totul părea acum depărtat, nedeslușit. Până și senzația propriei existențe îi scăpase printre degete ca un nisip curgând fără sfârșit. După ce ar fi putut cunoaște realitatea în care se mișcau ceilalți? Trecuse granița vieților normale, era ființa părăsită pe celălalt tărâm: tărâmul suferinței și al reculegerii în sine. Scurgerea vremii n-avea alt semn decât subțierea tot mai vădită a degetelor de pe care lunecau, prea largi, inelele. Strălucirea pietrelor colorate îi pricinuiseră la început mulțumire, ca ultimul fir ce o mai lega de trecut.

„Mai bine să nu număr; mai bine să nu-mi amintesc că după aproape opt luni, nimeni nu știe când voi putea răzbi la mal din adâncul apelor”, rosti Ariana în gând cu un lung oftat.

Învățase să cultive darul hărăzit, după spusele lui Jack London, unor întemnițați care ajung treptat să iasă din ei înșiși și să trăiască pe alte meleaguri, ca și când sufletul lor și-ar fi putut părăsi după voie învelișul pământesc pentru a rătăci un răstimp în locurile unde a cunoscut fericirea. Astfel găsea Ariana o plăcere înviind în minte cu toate amănuntele ultima seară petrecută la Paris la verișoara ei Mélisande.

CAPITOLUL II LA MÉLISANDE

O serată muzicală la Paris, în salonul lui Mélisande într-o frumoasă duminică de toamnă. Ariana revedea pereții tapetați cu mătase cenușiu-deschis, divanurile acoperite cu covoare persane pe care se îngrămădeau într-un vâlmășag mătăsos imense perne de atlas ruginiu. O largă arcadă cu perdea străvezie de tul negru punctat cu aur se deschidea spre al doilea salon. Acolo domnea un singur tablou; un nud de Lucien Simon: o femeie în mărime naturală pe un jilț din lemn sculptat, de culoare închisă; trandafirul înfipt în părul precum chihlimbarul și gura în aceeași nuanță de purpură alcătuiau singurele puncte viu colorate în fluviul de lapte al trupului rezemat de înalta spetează. Lămpile revărsau o lumină dulce, măiestrit chibzuită. În amândouă căminele pâlăpăia jucăuș focul. Deasupra marelui pian deschis, o pânză de Grigorescu, o pădure de aur și de aramă lumina cu bogăția tonurilor calde tapetul de nuanță potolită. Într-un înalt cilindru de cristal așezat pe covor, trandafiri de un roșu adânc își scaldau lungile cotoare. Întreaga atmosferă îmbina grația discretă a artei franceze cu somptuoasa strălucire a interioarelor orientale, dând pe față complexitatea firii lui Mélisande născută în țara soarelui și pariziană prin educație

și adopție. Subțirică și mlădioasă în țesătura de aur care îi îmbrățișa strâns trupul de efeb, purtând la gât un șirag de perle al căror luciu ușor trandafiriu se împerechea minunat cu tonul de sidex al umerilor, Mélisande întâmpina cu un surâs strălucitor de bună voie prietenii poftiți în cinstea Arianei în trecere prin Paris.

Pentru a desăvârși farmecul serii, Mélisande se așază la pian. Bach, Schumann, Chopin își răsfirară pe rând armoniile sub mâinile prestigioase ale artistei și cuprinseseră într-o trecătoare reculegere sufletele împrăștiate ale ascultătorilor.

Ariana culegea ca niște flori rare impresiile felurite ale acelor clipe, parcă ar fi presimțit că era cea din urmă bucurie a sa înainte de lovitura sorții, care avea s-o smulgă din curentul vieții normale. Cu o privire ageră și învăluitoare cum au numai arhitecții și pictorii decoratori, adunase dintr-o singură ochire contururi, proporții, volume și spații. Toate se înscriau în ea împreună cu mireasma ușoară și pătrunzătoare răspândită ca un fum dintr-un mic vas de email cloisonné. Parfumul prețios se împrăștia din orice lucru aparținând lui Mélisande și părea că emană din chiar ființa ei.

CAPITOLUL III

A DOUA ZI

A doua zi, Ariana o lăsă pe Mélisande la pian și porni, în luminoasa dimineață de toamnă cu biciuiri de vânt răcoros, spre strada La Rochetoucauld. Nu cunoștea muzeul lui Gustave Moreau și voia să petreacă o oră printre pânzele lui, în care visul și legenda se exprimă în jocul luminos al culorii încercuite de linia desenului de o nemaipomenită măiestrie. Admirase în reproduceri și stampe „Dansul Herodiadei”, trupul tânăr zărit prin vâlul străveziu învolburat de vârtejul

pașilor într-o mișcare atât de viu redată, încât părea că ți se desfășoară sub ochi, și capul mic, semeț încoronat cu o tiară din care fulgerau sclipiri de nestemate. Ariana cunoscu aici o ultimă bucurie a ochilor. Se opri îndelung în fața pânzei intitulată „La Princesse à la Licorne”, în care atitudinea hieratică a femeii exprimă cu o măiestrie fără seamăn imperiala ei trufie.

Muzeul era gol. Se părea că publicul nu hărăzea multă luare-aminte acestui pictor atât de deosebit de maestrii contemporani. Opera lui totuși dă o minunată hrană sufletelor însetate de orice le ridică deasupra serbedei realități.

În drum spre casă, cu mintea încărcată de splendide vizțiuni, Ariana neștiutoare întâlnește ceasul unic, ceasul care avea să-i aducă toată durerea și toată fericirea ce pot încăpea în inima unui om. În colțul unei străzi, un camion repezit în culmea iuțelii se năpusti asupra taxiului ei. Ariana văzu moartea apropiindu-se. Fără a simți vreo spaimă, avu doar vremea să-și spună în gând: „S-a sfârșit!” Apoi își pierdu cunoștința. Când deschise ochii, văzu în juru-i un grup de trecători aplecați asupra ei, ghemuită în taxiul sfârâmat. Își pipăi obrazul, care n-avea nici măcar o zgârietură, și zise liniștit:

– Nu e nimic, nu sunt rănită, a fost doar o zguduire.

Lovitura primită la cap îi pricinuia o durere îngrozitoare, care însă n-o împiedică să se întoarcă acasă și să răspundă zâmbind lui Mélisande îngrijorată de paloarea ei:

– O mică ciocnire fără însemnătate, nimic grav, nimic frânt.

În timpul prânzului însă simți deodată că un imens fulger negru îi străbate în zigzag fundul ochiului. Durere nu simți. Uimită, scoase un țipăt ușor:

– Nu știu ce am, parcă văd toate negru.

Nu era înspăimântată. Văzuse în timpul marelui război soldați care, fără nicio leziune locală, își pierduseră pentru un

timp, din pricina comoției, darul vorbirii. Își închipuia că ciocnirea îi tulburase vremelnic vederea. În neștiința sa, reducea toate bolile de ochi la una singură: cataracta, căci de alta nu auzise pomenindu-se.

Când o duse Mélisande la cel mai cunoscut oculist din Paris, Ariana, văzând pe fața lui o gravitate îngrijorătoare, întrebă:

– E cataractă?

Iar savantul răspunse:

– Unde e norocul să fie cataractă, doamnă! Așa ceva se operează... câte o mie pe săptămână... În opt sau zece zile, pleci acasă vindecată. Ceea ce aveți dumneavoastră e mult mai grav: dezlipirea retinei prin traumatism.

Mélisande și Ariana rămaseră o clipă mute, fără totuși să-și dea seama de gravitatea bolii. Într-un glas le scăpă de pe buze aceeași întrebare:

– Se poate opera?

Omul științei stătu pe gânduri, dădu din umeri, apoi răspunse îndoielnic:

– La drept vorbind, trebuie să vă mărturisesc că nu se poate opera. Eu unul nu cred în reușita intervențiilor încercate în asemenea cazuri. Trebuie totuși să vă spun că există la Nantes un profesor Gilbert Sourdille, care afirmă că a descoperit un procedeu... Nu sunt tocmai la curent... Și, din partea mea, nu prea îmi fac iluzii în această privință, dar nimic nu vă împiedică să încercați.

Prietenele se întoarseră acasă pe gânduri, fără a fi schimbat un cuvânt. Ariana putea încă să se miște prin odăi, bâjbâind puțin, până să găsească clanța de la ușă și izbindu-se când și când de mobile. Nu lua nicio hotărâre, se mulțumea să zărească vag obiectele; nu avea nici teamă, nici vreo tristă presimțire, ci numai o tainică slăbiciune în care-i părea că-i scapă din mână puterea de a-și croi de acum înainte calea. La ora ceaiului Mélisande îi spuse:

– Să știi, drăguță, că mâine plecăm la Nantes. Am și luat biletele. Nu te obosi să-ți faci bagajele; va vedea de ele camera mea Freya.

Așadar, Ariana nu mai era arbitrul faptelor sale. Scăderea inerentă marilor tulburări fizice o învăluia ca o imensă rețea neagră. Din inima ei se revărsa către Mélisande un val de fierbinte recunoștință. Ridica spre verișoara sa ochii neputincioși. Ar fi vrut să cuprindă încă o dată cu privirea chipul îngust cu contururi atât de pure, cu ovalul prelung ca al îngerilor lui Boticelli, fruntea mai mult largă decât înaltă, în care puterea se concentra toată în lungile sprâncene negre, ochii aurii al căror iris, prin nu se știe ce joc al luminii, părea înstelat, nasul copilăresc în contrast cu gravitatea frunții și mai ales gura, gura care amintea Arianei cuvintele lui Quentin de La Tour: „Când fac portretul unei femei nu din ochi, ci din liniile gurii îi ghicesc sufletul”. Mélisande avea o gură încântătoare, rotundă, cărnoasă și totodată fină, ca un fruct în plenitudinea pârguirii. Zâmbetul ascuns într-un colț al buzelor descoperea dinții de un alb strălucitor.

La masă, Ariana, așezată între Jean Louis Vaudoyer și Charles du Bos, față în față cu Mélisande, se întreba în taină: „Oare n-am să mai văd niciodată chipul atât de drag mie, chipul aproape imaterial, fără pomeți, plămădit, s-ar putea zice, din duioșie și gândire? Nici părul de legendă din care i se trage porecla Mélisande?” La gândul acesta vârful ascuțit al unei dureri îi pătrundea inima ca un pumnal. Vorbea totuși cu vecinii bâjbâind ușor, ca să nimerească franzeluța aurie și căuta să pară în fiecare mișcare o ființă cu totul normală, căreia nu i se întâmplase în ajun o catastrofă și care nu pleca a doua zi spre întunecoasele meleaguri unde avea să cunoască disperarea și să simtă deasupra ei suflarea înghețată a morții.

NANTES, ORAȘUL CENUȘIU

Nantes nu-și merita numele de „orașul cenușiu” în ziua când Ariana și Mélisande îi străbăteau străzile sub un cer limpede și luminos, în care pluteau în fâșii destrămate nori lungi tivțiți cu argint. Era ultima lor plimbare; seara, Adriana avea să intre în clinică, după consultația dată de doctorul Sourdille. Prietenele se strecurau prin mulțimea deasă, înghesuită pe înguste trotuare ale străzii Crébillon, centrul animației nanteze. Mélisande cumpăra pentru Ariana parfumi, cofeturi, flori... Voia să-și încarce cu daruri prietena, înainte de a o părăsi. În sângele lui Mélisande ardea nevoia de a dăru. Mâinile îi tremurau de bucurie, când putea să îngrămădească unul peste altul pachetelele menite să facă plăcere ființelor iubite. Nu și-o putea nimeni închipui pe Mélisande intrând în casă fără a avea brațele încărcate cu flori, poame sau cărți. Nu putea să guste niciun aspect al frumosului, fără a simți imperioasa nevoie de a-și împărtăși cu alții emoția. Ariana, urmărind-o cu un zâmbet pe Mélisande, stăpânită ca de un viciu de patima ei de a dăru, uita de greaua încercare ce o aștepta a doua zi.

Ajunseră la catedrala în care Mathelin Rodier, gloria medievală a orașului Nantes, și-a revelat geniul sobru și auster plin de o nobilă gravitate. Se opriră în fața mormântului ducesei Anne de Bretagne. Întinsă pe lespede de marmură albă, cu mâini lungi împreunate în rugă, un ogar culcat la picioare, exprima în rigida ei simplitate mândria, noblețea sufletească și duioșia, caractere specifice ale rasei celte.

Pe seară sunară la ușa clinicii doctorului Sourdille. Sora care le deschise zâmbi cu atâta blândețe de mamă, încât Ariana, a cărei inimă tremura puțin, se simți înviorată. O încântă de la început uniforma sorei. Era albă toată; foile de

pânză groasă, adunate în jurul mijlocului în mii de cute, se învoldau larg aproape de podele și legănându-se la fiecare pas aminteau de un crin imens ținut cu capul în jos. Chipul sorei te privea din fundul unei largi corole de pânză scrobită care încadra bărbia și fruntea. Coiful alb părea potirul unei flori vii, din care străluceau doi ochi zâmbitori și blânzi. Lungile coridoare luminoase miroseau a ceară și a curat.

– Iată, zise sora deschizând o ușă, aveți numărul 4; alături, cabinetul de toaletă în care dă camera mea: dacă mă chemați noaptea, vă aud.

Niciodată nu fuseseră Mélisande și Ariana atât de tăcute. Ascunzând amândouă în suflet aceeași îngrijorare, se despărțiră fără a-și da pe față emoția. Mélisande făgădui să vină a doua zi de dimineață, ca să fie lângă Ariana după operație.

CAPITOLUL V
PRIMELE CEASURI

Ascultând cântecul mierlei, Ariana fusese furată de amintirea celei dintâi nopți petrecute în singurătatea clinicii, cu multe luni înainte. Traiul zilnic era atât de gol, viitorul atât de întunecat, încât fiecare clipă a trecutului căpăta o putere covârșitoare și părea singura realitate. Ce putea Ariana să facă, lipită patului, inertă, decât să rătăcească printre amintiri, lăsând să i se perinde sub ochi în imagini vii și colorate tot ce fusese viața sa, cea mai apropiată, precum și cea mai depărtată? Fantasmagoria visului o prindea atât de intens, încât pierdea uneori șirul gândurilor. Ceea ce i se înfățișa deosebit de limpede era sosirea sa la clinică și primele ceasuri ale instalării sale.

Rămasă singură după plecarea lui Mélisande, căutase mai întâi să-și cunoască noua locuință. Camera era luminoasă

și veselă, deși cam goală, neavând altă podoabă decât pe cămin o pendulă; un soclu de marmură neagră purtând capul îndurerat al Mântuitorului cu coroana de spini. Ariana o vedea pe sora St. Athanase robotind în jurul său cu o veselie cam silită, sub care se ascundea multă milă. Această atitudine o făcu pe Ariana să priceapă că o așteptau momente grele și că sora se străduia să-i risipească teama. Din prima seară îi arătă o stampă într-un cadru atârnat lângă oglindă și-i spuse că bătrânul cu chip senin îl înfățișa pe marele sfânt Athanasie.

– Multe nu știi să-ți spun despre el, căci nu sunt cine știe ce savantă, dar pot să te învăț o maximă a vestitului sfânt, al cărui nume mă mândresc să-l port, maximă pe care ar fi bine să și-o repete oricine toată viața: „Sunt trei forțe pe care omul ar trebui să le păstreze neștirbite în el cât trăiește: curajul, nădejdea și veselia”.

După aceasta sora ieși, iar Ariana rămase singură în întuneric și simți cum în piept îi tremură inima înfiorată de un freamăt mic, ușor, neîncetat, care nu o părăsi nici în somn și pe care-l regăsi a doua zi când se deșteptă, ca însuși ritmul vieții sale celei noi. Se deschideau în fața ei ceasurile în care avea să se ia la trântă cu durerea, dușmanul necunoscut, a cărui tiranică putere nu o bănuia încă.

Dis-de-diminează sosi Mélisande, purtând în brațe trei ghivece cu zambile. Totodată intrase și doctorul, iar Ariana putu să-l privească în voie cu singurul ochi ce mai păstra o rază de vedere. Cap frumos și energic, cu trăsături aspre, cu păr cărunt, des și învâlmășit, ochi negri pătrunzători sub sprâncene puternic arcuite. Din el se revărsau deopotrivă forță și bunătate. Fiecare gest și cuvânt purtau întipărirea unei voințe neînvinsă, unei totale uitări de sine, unei atât de aprige hotărâri de a birui răul, încât nu se deosebea de geniu. Ariana înțelese din prima clipă că se afla în fața unei ființe care depășea măsura comună. O năpădi un val de încredere, aproape o bucurie de a se lăsa în mâinile lui, dându-și

seama că un asemenea om nu putea cunoaște înfrângerea. Mélisande ținea mâna Arianei și din când în când o strângea cu un freamăt involuntar. Chipul ei mic umbrat de îngrijorare se întipărea adânc în sufletul Arianei. Se gândea că poate n-avea să-l mai vadă. De glasul, de dragostea, de spiritul lui Mélisande avea să se bucure toată viața, aceasta o știa, dar chipul îngust și drag, în care atâta suflet se exprima în atât de puțină carne, îl vor mai vedea oare ochii ei umbriți de un zăbranic?

După ce plecă doctorul, sora o întrebă:

– Ce cămașă de noapte vrei să punei, doamnă, și ce pijama? Gândeți-vă bine care vă place, căci n-aveți să le schimbați curând.

– De ce? întrebă Ariana, simțind că-i clănțnesc ușor dinții de o teamă neînțeleasă.

– Vedeți că cine suferă de decolare n-are voie mult timp să facă nicio mișcare.

– Cât timp? sună slab glasul Arianei, golit de orice expresie.

– Două luni, trei luni, uneori și mai mult... Părul trebuie să-l ascundem sub bonetă și cine știe când aveți s-o puteți schimba. Capul, mai ales, trebuie să stea absolut nemișcat. S-o alegem pe cea mai frumoasă, căci n-o s-o scoateți mai multă vreme.

Sora se învârtea în jurul sertarelor în care așezase rufăria. Acoperi părul Arianei cu o bonetă de crêpe de chine roz și dantelă. Zâmbea, însă în ochi i se citea neliniștea, căci treizeci de ani petrecuți la căpătâiul bolnavilor nu tociseră în ea nici mila, nici duioșia.

Sora Monica, nelipsită de la operații, datorită staturii și energiei ei bărbătești, apare în prag cu targa pe roate. O ia în brațe pe Ariana și o întinde pe targă. Cu un tremur interior, pacienta simte cum lunecă pe așternutul de linoleum gros de-a lungul coridoarelor. Apoi e urcată pe masa de operație. Atenția ei încordată prinde mișcările precise ale doctorului și

poruncile repezi pe care le azvârle sorei asistente. Glasul e grav, nu mai are nimic din voioșia bruscă și glumeață care-l distinge de obicei.

– Ecartorul, zice scurt.

Și sora îi pune în mână un mic aparat de metal, care ține despărțite pleoapele una de alta. Apoi Ariana simte că i se întinde pe obraz o bucată de pânză prevăzută cu o gaură în dreptul ochiului. Câteva injecții în globul ocular îl anesteziază. Genunchii Arianei se ciocnesc ușor. Nu simte încă nicio durere, dar știe că a trecut o graniță, că a făcut primii pași în țara celor exilați din viața normală. Se miră că nu se poate gândi la nimic. Închipuirea îi înfățișează capul ei ascuns sub pânză albă în care se deschide îngrozitor de holbat un ochi fără privire.

„Ce groaznic”, își zice în gând. Urâtenia acestei priveliști îi încleștează inima.

Apoi începe durerea. Anestezia totală nu e posibilă în asemenea operații, căci pacientul trebuie să-și păstreze conștiința, ca să se poată supune poruncilor doctorului. Ariana ar vrea să nu geamă, însă îi scapă din adâncul gâtlejului un soi de geamăt înăbușit și plin de disperare.

– Ce mult ține... N-are să se mai sfârșească?

Glasul poruncitor rostește:

– Priviți la dreapta... la stânga...

Bisturiul minuscul, mânuit cu măiestrie, își urmează nemilos lucrarea în adâncul ochiului, pentru a atinge punctul de care atârnă vindecarea. În sfârșit, Ariana e așezată iar pe targa cu roate. E istovită, asemenea înotătorului care după o efortare supraomenească iese la liman. Întredeschide un ochi, cel care mai păstrează o geană de lumină, și o zărește pe Mélisande care aștepta tremurând pe coridor în fața ușii. Ariana e adânc înduioșată de neadormita ocrotire cu care o înconjoară verișoara sa. Doctorul intră și el în camera Arianei, ca să vadă dacă pacienta e culcată drept de tot, fără

pernă. Sora St. Athanase, în marea ei milă pentru bolnavi, lunecă uneori sub saltea o pernă micuță, care să dea căpătâiului o cât de slabă înclinare. Doctorul însă i-a surprins vicleșugul. Smulge pernuța.

– Degeaba, soră dragă, așa nu merge! Ia de aici și ghivecele cu flori. N-are să-i ardă ei de mireisme vreo zi, două. Apoi strânge mâna bolnavei. Ești o mică vitează și sunt mulțumit de dumneata. Dar ce mormăiai încet pe când te chinuiam?

– Ziceam pe românește: Doamne! Doamne!, fără să-mi dau seama.

Doctorul nu dă voie nici sorei, nici lui Mélisande să rămână în camera Arianei.

– Absolută singurătate. Dacă-i vorbiți, va întoarce instinctiv ochii în direcția de unde vine glasul și aceasta trebuie oprit cu orice preț.

– E foarte dureros? Întrebă cu glas scăzut Mélisande.

– La drept vorbind, n-aș putea spune că o asemenea operație e jucărie. Îndrăcitul acela de bisturiu care i se plimbă prin ochi... vă dați seama... Scopul urmărit e să provoc în mod artificial o umflare a globului ocular în interiorul orbitei, umflare care silește fundul ochiului să se apropie de retina dezlipită. Și nici asta nu e de-ajuns. Trebuie să obțin ca retina să adere la fundul ochiului, pentru asta nu e alt mijloc decât cea mai deplină imobilitate. Închipuiți-vă că ați așezat în fundul unei cești pline cu apă o bucățiță de tifon. Stă acolo cuminte și lipită de fund. Îndată însă ce miști ceașca, tifonul se desprinde de fund și începe să plutească. Înțelegeți acum?

– Trebuie să fie foarte greu pentru o ființă vie să se deprindă cu atâta nemișcare, zice Mélisande.

– Chestie de voință, răspunde doctorul. Unii oculiști în Germania închid capul pacientului într-un aparat de sârmă care face imposibilă cea mai ușoară mișcare. Eu unul nu